

PLAN

Handlingsplan för screening i svenska och matematik F-9

Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen

Datum 2020-09-25

Gäller 2021-2022

Version [1.0]

Handlingsplan för screening i svenska och matematik F-9

Innehåll

Målgrupper:	3
Mål: Att öka likvärdigheten	3
Syfte	3
Inledning	3
Region Gotlands satsningar inom svenska och matematik	4
Skriva sig till lärande, STL	4
Support digitala verktyg	4
Screening, kartläggning, bedömning	4
Resultatredovisning och analys.....	4
Resultatredovisning	4
Översikt.....	5
Arbetsgång	9
Förbrukningsmaterial för screening	9
Beställningsunderlag per årskurs (Läromedia):.....	9
Läsa, skriva, räkna - en garanti för tidiga stödinsatser	10
Kartläggningsmaterial i förskoleklass	10
Nationella bedömningsstöd i årskurs 1.....	10
När är garantin uppfylld?	11
Nationella prov	11
Ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd	11
Extra anpassningar	12
Utredning om elevs behov av särskilt stöd.....	12
Fördjupad utredning	13
Dyslexiutredning.....	13
Inför utredning av läs- och skrivsvårigheter	13
Utredning av läs- och skrivsvårigheter	13
Intyg	14
Dyskalkyliutredning.....	14
Webbsidor:	15
Bilaga 1, Arbetsgång för kartläggning av läs-, skriv-, och matematikutveckling	16

Planen gäller läsårsvis från och med läsåret 2020 – 2021.
Planen ska vara reviderad senast 31 maj inför kommande läsår.
Specialpedagogiska nätverket ansvarar för det.

Målgrupper:

Rektorer och pedagoger.

Rektorer ansvarar för organisering kring planens genomförande. Pedagoger ansvarar för genomförandet. Bedömningen sker i samråd med specialpedagogisk kompetens.

Mål: Att öka likvärdigheten

Att varje elev i grundskolan får verktyg och insatser utifrån sina behov

Syfte

Handlingsplanen för screening i svenska och matematik ska bidra till att skapa förutsättningar för alla skolor att på ett likvärdigt sätt uppmärksamma elevernas läs- och skrivförmåga samt deras matematiska förmåga. Utifrån analys av elevernas resultat, planeras och genomförs adekvata insatser på organisations-, grupp- och individnivå.

Planen innebär en gemensam rutin för att uppmärksamma, följa och stödja elevers utveckling i svenska, svenska som andra språk och matematik på ett likvärdigt och systematiskt sätt.

Att tidigt upptäcka och sätta in åtgärder för barn och elever som behöver stöd i sin utveckling är bevisat framgångsrikt och av största vikt.

Inledning

Det statliga uppdraget för skolan innebär kortfattat att skolan ska främja alla barns och elevers personliga utveckling och lärande samt främja en livslång lust att lära. Utbildningen ska vara likvärdig oavsett var i landet den bedrivs och ge en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Att kunna tillgodogöra sig information och att själv kunna kommunicera är en förutsättning för att kunna vara aktiv i vårt demokratiska samhälle. Det finns flera sätt att tillgodogöra sig information och att kommunicera. Att stödja barn och elever så att det tidiga språket och kommunikationen leder till en god utveckling av läs- och skrivfärdigheter är en angelägenhet för samtliga lärare genom hela skoltiden.

Att kunna lösa vanliga problem i vardagen är en del av undervisningen i matematik. Det är viktigt att kunna använda matematiska begrepp och resonemang för att undersöka och reflektera över problemställningar och att argumentera logiskt.

Läroplanen utgör grunden för all pedagogisk planering och denna handlingsplan beskriver hur vi genom systematiskt arbete tillförsäkrar varje elev den undervisning och det stöd som hen behöver för att nå läroplanens mål.

Region Gotlands satsningar inom svenska och matematik

Under läsåret 2021–2022 pågår följande särskilda satsningar:

Skriva sig till lärande, STL

STL-modellen utgår från att förena framgångsfaktorer för lärande (synligt lärande, språkutvecklande arbetssätt, formativ bedömning och återkoppling) med digital teknik och låta tekniken verka som hävstång för lärande.

Modellen har fokus på digitalt skrivande som föregås av förberedande undervisning samt arbete under skrivprocessen som innebär samarbete mellan elever på digitala arenor där de ger återkoppling till varandra. STL syftar till att utveckla lärares undervisning och på sikt elevernas lärande. Det görs genom fördjupning inom de områden som ingår i modellen och förenar dessa med digital teknik. Under utbildningens gång planerar, genomför och analyserar deltagarna sin undervisning utifrån strukturen som modellen ger. Deltagarna ger även varandra strukturerad kollegial återkoppling på analyser. STL riktar sig till lärare i samtliga årskurser och ämnen. Fokus i modellen ligger på återkopplingen i skrivprocessen där deltagarna anpassar innehållet utifrån förutsättningarna i klassrummet.

Support digitala verktyg

<https://intra.gotland.se/forvaltningar-och-grupper/grupper/forvaltningar/utbildnings--och-arbetslivsforvaltningen/digitalisering-uaf/support-digitala-verktyg-uaf.html>

Screening, kartläggning, bedömning

I översikten nedan ser du vilka screeningar/kartläggningar/bedömningar som är obligatoriska respektive rekommenderade att genomföra för varje årskurs.

Det är lika viktigt att identifiera såväl de elever som behärskar moment vi ännu inte har gått igenom, som de elever som ännu inte tillgodogjort sig undervisat innehåll. Det kan vara bra om du som lärare tydliggör för eleverna att det kan finnas uppgifter som de ännu inte kan lösa (t.ex. FOAT, LäSt). Resultatet på screeningarna är främst tänkta att användas av lärarna för att utforma undervisningen och insatser framöver.

När det gäller skolverkets bedömningsstöd i matematik på vårterminen görs de muntliga uppgifter för åk 1-2 endast med de elever som låg lågt på höstterminens screening (inte nådde upp till minst M-nivå på samtliga uppgifter) eller som läraren av andra anledningar vill kontrollera extra. Skriftliga uppgifter görs med alla elever i mars. Läraren avgör vilken nivå (L/M/H) varje elev ska genomföra.

Resultatredovisning och analys

Resultatredovisning

I översikten finns angivet när screening/kartläggning/bedömning ska göras, vilket material som ska användas och om det ska redovisas. I de fall resultaten ska redovisas till centrala förvaltningen görs det **digitalt på ifyllningsbara blanketter från Kvalitets- och utvecklingsavdelningen**. Då blanketterna uppdateras och utvecklas kontinuerligt ber vi er gå in och ta hem en ny blankett inför varje rapportering.

Översikt

Dessa är obligatoriska att genomföra förutom de rekommenderade. Alla resultat ska återkopplas till specialpedagogisk kompetens.

Årskurs	Kartläggning/screening för alla	När	Ansvariga för genomförande	Redovisning centralt till UAF/Nämnd
F-klass Sv	Skolverkets kartläggningsmaterial Hitta språket 1) Se info efter tabellen	Augusti- Oktober Klart till v.44	Pedagog	
	Resultatmall F-klass, språk 2) Se info efter tabellen	Sept/okt	Pedagog	Ja: 30 okt 2) Se info efter tabellen
F-klass ma	Hitta Matematiken (Skolverket) 1) Se info efter tabellen	HT	Pedagog	Ja
	Resultatmall F-klass, matematik 2) Se info efter tabellen	Nov/dec	Pedagog	Ja: 20 dec 2) Se info efter tabellen
Åk 1 sv	Skolverkets bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling (minst A) 3a) Se info efter tabellen	September, Maj	Pedagog	Ja: 31 maj 3b) Se info efter tabellen
	Kunskapskrav Läsförståelse 3a) Se info efter tabellen	Maj	Pedagog	Ja: 31 maj 3b) Se info efter tabellen
	REKOMMENDERAD: Valfritt ordavkodningstest (ex. H4, H5 eller LegiLexi)	HT, VT		
Åk 1 ma	Skolverkets Bedömningsstöd åk 1 4) Se info efter tabellen REKOMMENDERAD: Diamant AG 1 8) Se info efter tabellen	September och Mars	Pedagog	Rapporteras enligt skolverkets resultatmall i oktober 5) Se info efter tabellen
Åk 2 sv	Skolverkets bedömningsstöd (minst B) 3a) Se info efter tabellen	Januari och Maj	Pedagog	Nej
	Vilken bild är rätt?	Oktober/ November	Pedagog	Ja: 30 nov 6) Se info efter tabellen
	LäSt : stavning (grupp) avkodning (enskilt)	Oktober/ November		Ja: 30 nov 6) Se info efter tabellen
Åk 2 ma	Skolverkets bedömningsstöd åk 2 4) Se info efter tabellen REKOMMENDERAD: Diamant	September och Mars	Pedagog	Nej

	AG1: Addition och subtraktion 1-9 AG2: Addition och subtraktion utan tiotalsovergångar, talområdet 10-19 8) Se info efter tabellen			
Åk 3 sv	Skolverkets bedömningsstöd (minst C motsv. kunskapskrav åk 3) 3a) Se info efter tabellen	Maj	Pedagog	Nej
	Nationella ämnesprov	Mars-Maj	Pedagog	Ja: 31 maj
Åk 3 ma	Skolverkets bedömningsstöd åk 3 4) Se info efter tabellen	HT	Pedagog	Nej
	Nationella ämnesprov REKOMMENDERAD: Diamant AG2: Addition och subtraktion talområdet 10-19 AG3: Addition och subtraktion, talområdet 10-19 AG4: Addition och subtraktion 20-99 AG5: räkneseättens innebörd, addition och subtraktion 8) Se info efter tabellen	Mars-Maj	Pedagog Pedagog	Ja: 31 maj
Åk 4 sv	DLS Draken läshastighet med förståelse	September	Pedagog	Nej
	6) Se info efter tabellen LäSt: stavning (i gruppen) avkodning (enskilt) 6) Se info efter tabellen	Oktober/ November	Pedagog	Nej
Åk 4 ma	FOAT: Test 4 7) Se info efter tabellen REKOMMENDERAD: Diamant AG6: Multiplikation AG8: Division AS1: Skriftlig addition AS2: Skriftlig subtraktion 8) Se info efter tabellen	September	Pedagog	Nej
Åk 5 sv	LäSt läsförståelse	Oktober	Pedagog	Ja: 30 nov 6) Se info efter tabellen
	LäSt: stavning (i gruppen) avkodning (enskilt)	Oktober/ November	Pedagog	Ja: 30 nov 6) Se info efter tabellen

Åk 5 ma	FOAT: Test 5 7) Se info efter tabellen REKOMMENDERAD: ALP 4 ("ALP-analys av läsförståelse i problemlösning" av Malmer har under ht 17 skickats ut till alla skolor med åk 5. Ur den kopieras test 4) Diamant AS4: Skriftlig multiplikation AS5. Skriftlig division 8) Se info efter tabellen	September	Pedagog	FOAT Ja: 31 oktober 9) Se info efter tabellen
Åk 6 Sv	Nationella ämnesprov REKOMMENDERAD: LäSt läsförståelse 6) Se info efter tabellen	Februari September	Pedagog Pedagog	Ja Nej
Åk 6 Ma	FOAT: Test 6 7) Se info efter tabellen Nationella ämnesprov REKOMMENDERAD: Diamant: AS6 Multiplikation och division i textuppgifter 8) Se info efter tabellen	September Maj	Pedagog Pedagog	Nej Ja
Åk 7 Sv	DLS Läsförståelse (grupp) REKOMMENDERAD: DLS Stavning 6) Se info efter tabellen	September	Pedagog	Nej
Åk 7 Ma	FOAT test 7 7) Se info efter tabellen	Oktober	Pedagog	Ja, rapporteras 31 oktober
Åk 8 Sv	DLS Läsförståelse (grupp) 6) Se info efter tabellen	September	Pedagog	Nej
Åk 8 Ma	FOAT test 8 7) Se info efter tabellen	September	Pedagog	Nej
Åk 9 Sv	Nationella ämnesprov REKOMMENDERAD: DLS Läsförståelse (grupp) 6) Se info efter tabellen	Februari September	Pedagog Pedagog	Ja Nej
Åk 9 Ma	Nationella ämnesprov	Maj	Pedagog	Ja

Material och blanketter hämtar man på detta sätt:

1. **Förskoleklass** [Länk till Skolverkets obligatoriska kartläggningsmaterial](#)

2. **Förskoleklass** För att få tillgång till dokumentet behöver du logga in i docpoint <https://docpoint.gotland.se/Start/MyPage> Använd sedan sökfunktionen i högra hörnet och klistra in dokumentets namn vilket är **BLA-16303-v.2.0 Resultatsammanställning handlingsplan språk förskoleklass.xlsx** för ”Hitta språket” samt **BLA-25522-v.1.0 Resultatsammanställning handlingsplan matematik förskoleklass** för ”Hitta matematiken”. Observera att du behöver välja ”ladda ner en kopia” för att få Excel-filen.
3. **Årskurs 1 - 3**
  - a) [Länk till Skolverkets obligatoriska bedömningsstöd](#)
  - b) För att få tillgång till dokumentet behöver du logga in i docpoint <https://docpoint.gotland.se/Start/MyPage> Använd sedan sökfunktionen i högra hörnet och klistra in dokumentets namn vilket är **BLA-10901-v.7.0 Resultatsammanställning handlingsplan språk årskurs 1.xlsx**
4. **Årskurs 1 - 3**

Skolverkets bedömningsstöd i taluppfattning för årskurs 1, 2 och 3. Hämtas från Skolverkets bedömningsportal https://bp.skolverket.se/web/bs_gr_grgrmat01_1-3/information.
5. **Årskurs 1** För att få tillgång till dokumentet behöver du logga in i docpoint <https://docpoint.gotland.se/Start/MyPage>. Använd sedan sökfunktionen i högra hörnet och klistra in dokumentets namn vilket är **BLA-10866-v.3.0 Matematik-Åk1-Skolverket-HT-Resultatmall**
6. **Årskurs 2 och 4-9** För att få tillgång till dokumentet behöver du logga in i docpoint <https://docpoint.gotland.se/Start/MyPage> Använd sedan sökfunktionen i högra hörnet och klistra in dokumentets namn vilket är **Resultatsammanställning språk åk2, åk4-åk9**
7. Mallen för resultatsammanställning får du tillgång till genom att söka i docpoint på dokumentets namn: **BLA-24079-v.2.0 Resultatsammanställning FOAT åk4-åk9**

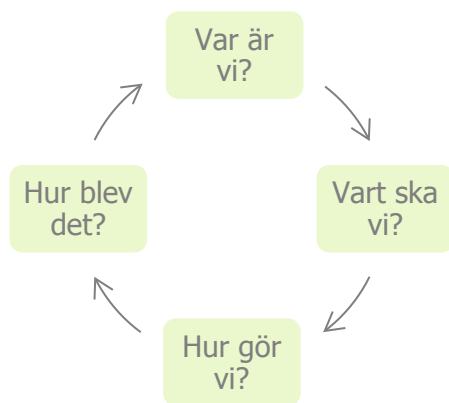
Alla högstadieskolor har fått fysisk tillgång till det nya materialet. Om man som mellanstadie/lågstadie skola inte valt att köpa in materialet kan du be en högstadieskola om inloggning för att få tillgång till materialet.
8. **Årskurs 1-6** För att få tillgång till dokumentet behöver du logga in i docpoint <https://docpoint.gotland.se/Start/MyPage> Använd sedan sökfunktionen i högra hörnet och klistra in dokumentets namn
INF-10765-v.1.0 Matematik-åk1-Diamant AG1
INF-10766-v.1.0 Matematik-åk2-Diamant-AG1-AG2
INF-10767-v.1.0 Matematik-åk3-Diamant-AG2-AG3-AG4-AG5
INF-10768-v.1.0 Matematik-åk4-Diamant-AG6-AG8-AS1-AS2
INF-10769-v.1.0 Matematik-åk5-Diamant-AS4-AS5
INF-10770-v.1.0 Matematik-åk6-Diamant-AS6

Redovisningarna lämnas till Hilda Kårbring eller Anna Malm, kvalitetscontroller för grundskolan.

hilda.karbring@edu.gotland.se eller anna.malm01@edu.gotland.se

Målsättningen med de olika screeningarna är att synliggöra vilka insatser som behöver sättas in samt att kunna följa elevers utveckling och få ett gemensamt underlag för kollegiala diskussioner vid skolan/ i linjen/ inom förvaltningen. Kvalitetsfrågorna från Skolverkets material används.

Analysen av resultaten sker på såväl individ- och gruppnivå som på skolnivå och/eller i andra grupperingar. Berörda pedagoger planerar för vilken ledning och stimulans samt extra anpassningar som ska genomföras i gruppen. Detta sker i samråd med specialpedagogisk kompetens. Uppföljning och utvärdering av insatserna sker på individ, grupp, skol- och linjenivå. Ökad kompetens och kollegialt lärande kan inom den specialpedagogiska nätverksgruppen ske genom möten i tvärgrupper.

Arbetsgång

Bilaga 1 (Arbetsgång för kartläggning av läs-, skriv och matematikutveckling)

Strukturen i handlingsplanen utgår från denna arbetsgång.

Förbrukningsmaterial för screening

Förbrukningsmaterialet som behöver förnyas årligen betalas centralt av förvaltningen. Specialpedagogisk personal, eller annan utsedd pedagog på skolan, ansvarar själva för beställning via det förlag som regionen har upphandlat av det antal som behövs till respektive årskurs. Under 2020 är det Läromedia. Kostnaden ska debiteras avdelningen för stöd och utveckling genom att ange zz 3024 och projektnummer 45026 vid beställningen.

Beställningsunderlag per årskurs (Läromedia):

- Åk 2: LäSt stavnings- och svarsformulär svarshäfte 25-pack (art nr 252-102)
- Åk 4: LäSt stavnings- och svarsformulär svarshäfte 25-pack (art nr 252-102)
DLS Draken läshastighet/förståelse 25-pack (art nr 280-006)
- Åk 5: LäSt stavnings- och svarsformulär svarshäfte 25-pack (art nr 252-102)
LäSt Läsförståelsehäfte 25-pack (art nr 252-104)
- Åk 6: LäSt Läsförståelsehäfte 25-pack (art nr 252-104)
- Åk 7: DLS åk 7-9 Läsförståelse version A, skolår 7 och 8, svarshäfte 25-pack (art nr 281-006)
DLS åk 7-9 och år 1 Gy Handledning 2018 (art nr 281-010) (ej förbrukning)
DLS åk 7-9 och år 1 Gy Rättstavning, Version A + B, svarsblankett med analyschema, 25-pack (art nr 281-002)

Åk 8: DLS åk 7-9 Läsförståelse version A, skolår 7 och 8, svarshäfte 25-pack (art nr 281-006)

Åk 9: DLS åk 9 och år 1 i Gy, Läsförståelse version B, svarshäfte 25-pack (art nr 281-007)

Det är endast förbrukningsmaterialet som beställs varje år och all övrig kopiering av redan befintliga kopieringsunderlag sköts av personal på skolan.

Läsa, skriva, räkna - en garanti för tidiga stödinsatser

Syftet med Skolverkets garanti är att elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd ska få det så tidigt som möjligt och att stödet utformas efter varje elevs behov. Rätt stöd i rätt tid!

Bestämmelsen om en garanti för tidiga stödinsatser innebär att ansvarig förskollärare eller lärare är skyldig att vidta vissa åtgärder och att delar av dessa åtgärder ska ske i samråd med personal med specialpedagogisk kompetens.

Redan i förskoleklassen ska elevens språkliga medvetenhet kartläggas med stöd av ett nationellt kartläggningsmaterial. Kartläggningsmaterialet ska användas inom ramen för undervisningen och inte ske med enskilda elever vid särskilda tillfällen.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/extra-stodtill-elever/lasa-skriva-rakna---garanti-for-tidiga-insatser> Under denna länk finns ytterligare stödmaterial och kompetensutvecklingsmaterial.

En utförlig beskrivning av garantin samt bakgrund och skäl till regeringens beslut finns också att läsa i proposition 2017/18:195

Kartläggningsmaterial i förskoleklass

[Länk till Skolverkets obligatoriska kartläggningsmaterial](#)

<https://www.skolverket.se/undervisning/forskoleklassen/kartlaggning-i-forskoleklassen>

Hitta språket och Hitta matematiken är stöd för att kartlägga elevers kunskaper i språklig medvetenhet och i matematik i förskoleklass. Materialen är obligatoriska att använda. Med hjälp av materialen kan den som undervisar i förskoleklass under höstterminen tidigt identifiera elever som visar en indikation på att inte nå de kunskapskrav som sen ska uppnås i årskurs 1 och 3 i grundskolan. Pedagogen uppmärksammar elever som är i behov av extra anpassningar, särskilt stöd eller särskilda utmaningar.

Aktiviteterna som ingår i kartläggningen sker i grupp under höstterminen.

Nationella bedömningsstöd i årskurs 1

[Länk till Skolverkets obligatoriska bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling](#)

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/bedomning-i-grundskolan/bedomningsstod-i-amnen-i-grundskolan/bedomningsstod-svenska-svenska-som-andrasprak-grundskolan#Text1>

[Länk till Skolverkets obligatoriska bedömningsstöd i taluppfattning](#)

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/bedomning-i-grundskolan/bedomningsstod-i-amnen-i-grundskolan/bedomningsstod-matematik-grundskolan#Text>

Bedömningsstödet i läs- och skrivutveckling och bedömningsstödet i taluppfattning är obligatoriskt att använda i årskurs 1.

Bedömningsstöden ska underlätta uppföljningen av elevers kunskaper i årskurs 1–3. Läraren kan med hjälp av bedömningsstöden tidigt identifiera elever som riskerar att hamna i eller som redan är i läs- och skrivsvårigheter och/eller matematiksvårigheter. Läraren kan även se när en elev kommit längre i sin kunskapsutveckling och behöver ytterligare stimulans.

Materialen kan därigenom stödja läraren i att identifiera de elever som behöver extra anpassningar, särskilt stöd eller extra stimulans i undervisningen.

När är garantin uppfylld?

Garantin ska anses vara uppfylld när de åtgärder som garantin omfattar har vidtagits. I detta ingår att skolan har:

- genomfört de obligatoriska kartläggningsmaterialen, bedömningsstöden samt nationella proven,
- gjort en särskild bedömning av elevens kunskapsutveckling när en sådan ska göras,
- planerat och vidtagit de insatser som en sådan bedömning föranleder,
- följt upp vidtagna extra anpassningar för att säkerställa att de gett resultat,
- överfört resultatet av uppföljningen till den lärare som ska ansvara för eleven i nästa årskurs.

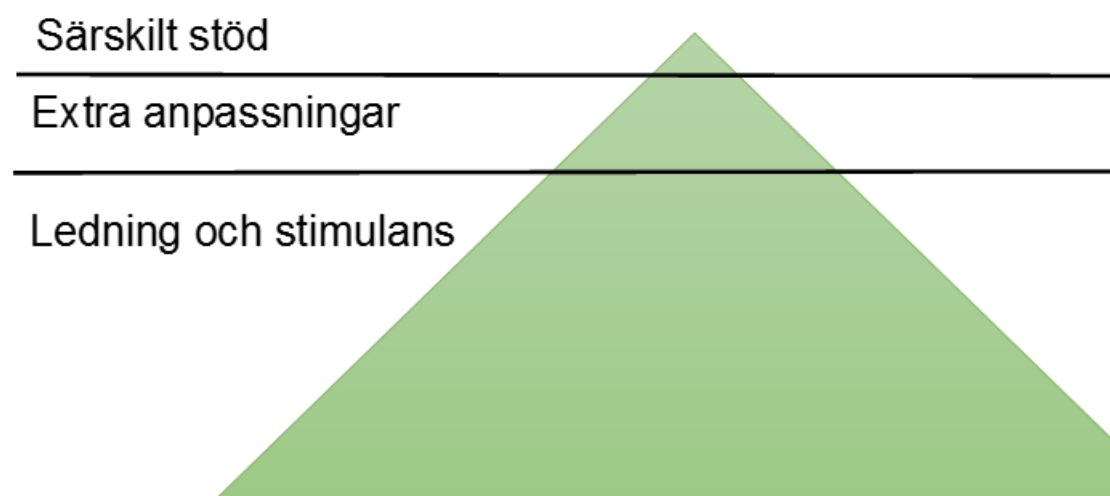
Nationella prov

På Skolverkets webbplats finns all information om nationella prov.

<https://www.skolverket.se/innehall-a-o/landningssidor-a-o/nationella-prov>

Rektorn ansvarar för att beställa nationella prov till skolan. Rektorn ansvarar också för att proven hanteras säkert enligt de regler och instruktioner som finns.

Ledning och stimulans, extra anpassningar och särskilt stöd

Figur 1 Triangeln är tagen ur Specialpedagogiska skolmyndighetens handledning för värderingsverktyget för tillgänglig utbildning och föreställer en triangel med de tre delarna "Ledning och stimulans", "Extra anpassningar" och "Särskilt stöd"

Triangeln visar de tre delarna som är fastställda i skollagen och som utgör grund för arbetet med tillgängliga lärmiljöer. Att arbeta för tillgängliga lärmiljöer innebär att alla de tre delarna utvecklas. ”Ledning och stimulans” inkluderar alla elever alla dagar, ”extra anpassningar” är anpassningar som görs och kan användas av de elever som behöver utan att vara särskilt identifierade och ”särskilt stöd” är det stöd som ges enskilda elever efter att åtgärdsprogram upprättats.

Lika viktigt som att alla delar finns är att alla är delar av helheten och har en nära kommunikation mellan varandra.

Region Gotlands förskolor och skolor ska arbeta utifrån denna modell och kontinuerligt tillgänglighetvärdera sina verksamheter och vidta förbättrande åtgärder.

Länk till specialpedagogiska skolmyndighetens värderingsverktyg:

<https://www.spsm.se/stod/tillganglighet-delaktighet-och-inkludering/tillganglighet/varderingsverktyget-som-stod/>

Länk till Vägledning för att organisera extra anpassningar och särskilt stöd.

<https://docpointext.gotland.se/Document/Document?DocumentNumber=17688>

Extra anpassningar

Extra anpassningar är planerade insatser inom klassens ram. Lärare och skolpersonal ska enligt skollagen skyndsamt påbörja arbetet med extra anpassningar om det finns tecken på att en elev är i behov av det. När extra anpassningar planeras ska samverka med pedagoger med specialpedagogisk kompetens ske.

När det som görs som extra anpassning övergår till att användas av alla elever i den dagliga undervisningen blir det en del av ”ledning och stimulans”. Att de extra anpassningarna är få är ingen nackdel om de istället erbjuds alla elever inom ”ledning och stimulans”

När extra anpassningar planeras kan blanketten ”Generella förmågor & extra anpassningar” användas.

Länk till blanketten ”Generella förmågor & extra anpassningar”

<https://docpoint.gotland.se/Document/Document?DocumentNumber=10153>

Utredning om elevs behov av särskilt stöd

Om en elev efter en tid med extra anpassningar fortfarande inte utvecklas tillräckligt i riktning mot kunskapskraven är det viktigt att de extra anpassningarna intensifieras och anpassas ytterligare utifrån elevens behov. Är stödsatsen trots detta inte tillräcklig gör lärare eller övrig skolpersonal en anmälan av elevens eventuella behov av särskilt stöd till rektorn.

När rektorn fått information om att en elev kan vara i behov av särskilt stöd är det rektors ansvar att se till att en utredning påbörjas skyndsamt. Utredning och eventuella åtgärder genomförs och planeras tillsammans med personal med specialpedagogisk kompetens. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Den utredning som görs syftar till att ge skolan ett tillräckligt underlag för att förstå varför eleven har svårigheter i svenska/svenska som andra språk och/eller matematik och vilka elevens behov av stöd är.

[Länk till blankett ”Utredning om elevs behov av särskilt stöd”](https://docpoint.gotland.se/Document/Document?DocumentNumber=10145)

<https://docpoint.gotland.se/Document/Document?DocumentNumber=10145>

Om bedömningen är att eleven är i behov av särskilt stöd ska ett åtgärdsprogram utarbetas.

[Blankett ”Beslut om åtgärdsprogram för elev som behöver särskilt stöd”](https://docpoint.gotland.se/Document/Document?DocumentNumber=10129)

<https://docpoint.gotland.se/Document/Document?DocumentNumber=10129>

Fördjupad utredning

Den fördjupade utredningen föreslås när särskilt stöd enligt åtgärdsprogrammet givits utan tillräckligt tillfredsställande resultat och när mer kunskap från ytterligare professioner utanför skolan kan ge relevant information. Syftet med fördjupad utredning är att få en fördjupad analys av vad svårigheterna för eleven består i. Elev och vårdnadshavare ska hela tiden vara delaktiga och deras kunskap är grunden för alla diskussioner om utredning.

För att skolans personal ska få en återgivning av resultatet av utredningen behövs vårdnadshavarnas samtycke.

Dyslexiutredning

Ihållande svårigheter med avkodning och stavning, och som trots adekvat träning fortgår, kan bero på bristande fonologisk medvetenhet. Detta kan i sin tur bero på specifika läs- och skrivsvårigheter/ dyslexi.

Inför utredning av läs- och skrivsvårigheter

Vid ihållande läs- och skrivsvårigheter är det nödvändigt att först jobba inom skolan enligt följande:

1. Pedagogens bedömning av läs- och skrivförmågan, gärna i samråd med specialpedagogisk personal
2. Individuell träning av fonologisk medvetenhet, koppling ljud-bokstav
3. Utvärdering av insatser

Utredning av läs- och skrivsvårigheter

Rätten att ställa en dyslexidiagnos är inte reglerad i någon författning i Sverige. Den person som har tillräcklig kunskap om funktionsnedsättningen och kompetens i utredningsförfarande kan ställa diagnos. I praktiken görs den oftast av logoped (medicinsk utredning) eller av speciallärare/specialpedagog (som pedagogisk läs- och skrivutredning).

För pedagogiska läs- och skrivutredningar finns stödmaterial på Specialpedagogiska skolmyndighetens (SPSM) hemsida. En sådan pedagogisk utredning är giltig för att få stöd i grundskola, gymnasium, vuxenutbildning och högskola eller universitet (dock ej Högskoleprovet). SPSM rekommenderar att den person som håller i en sådan utredning bör ha högskoleutbildning med inriktning läs- och skrivsvårigheter/ dyslexi. Se länk:

<https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/las--och-skrivsvarigheterdyslexi/pedagogisk-utredning-av-las--och-skrivsvarigheterdyslexi---ett-stodmaterial/>

Intyg

Elever i läs- och skrivsvårigheter kan behöva intyg om detta för att skriva anpassat körkortsprov. Detta kan göras av exempelvis specialpedagog/speciallärare enligt en särskild mall:

<https://www.trafikverket.se/korkort/korkortsprov/anpassade-kunskapsprov/intyg-for-las-och-skrivsvarigheter/>

För att personer i läs- och skrivsvårigheter ska få skriva högskoleprovet med förlängd provtid behövs antingen en logopedutredning eller en utredning gjord av en av Universitets- och högskolerådet (UHR) godkänd intygsgivare enligt en särskild mall fastställd av UHR. Se länk:

<https://www.uhr.se/studier-och-antagning/Hogskoleprovet/for-dig-som-ar-eller-vill-bli-intygsgivare/>

Dyskalkyliutredning

Dyskalkyli innebär att man har djupgående svårigheter att klara vardagens matematik. En person med dyskalkyli har mycket svårt att använda de fyra räknesätten och svårigheterna har funnits under hela skoltiden. Man kan ha andra svårigheter samtidigt, till exempel bristande tidsuppfattning, men enbart svårigheter med att lära sig klockan är inte samma sak som att ha dyskalkyli. Diagnosen ställs bara då svårigheterna är omfattande, funktionshindrande och inte kan förklaras av annat.

För att kunna göra en utredning behövs en remiss och ett ifyllt underlag. Frågorna i underlaget diskuteras och fylls i av exempelvis skolsköterska, psykolog och pedagog tillsammans med elev och föräldrar. Det samlade materialet och remissen skickas till logopedmottagningen på Gotland. De avgör om de har någon som kan göra utredningen eller om remissen ska skicka vidare till Danderyds sjukhus. Där tar de emot personer från hela landet. Skolbarn skall ha fått matematikundervisning under sex terminer och börjat årskurs 4 innan Danderyds sjukhus gör en utredning. Detta på grund av att barnen ofta är ojämnt utvecklade i lågstadiet och att en utredning då sällan eller aldrig leder till diagnos.

Mer information och underlag att fylla i finns här:

<https://www.ds.se/patient-och-narstaende/mottagningar-och-avdelningar/logopedkliniken/dyskalkyli---specifika-raknesvarigheter/>

Webbsidor:

FDB, LÄSK-projektet: En värld av möjligheter för den som har läs- och skrivsvårigheter, beställs från www.fdb.se, dyslexi@fdb.nu

FörUAFdet FMLS , tel. 08-6651700

Föräldraföreningen för dyslektiska barn, www.fdb.se , tel. 08-6120656

Läsmiljö – att skapa rum för läsande, <http://lasochskrivportalen.skolverket.se>

Mittuniversitetet: <http://spica.utv.miun.se/lasochskriva/>

MTM:

Nordisk informations - DVD om tekniskt läs- och skrivstöd i arbetslivet, www.takterassen.no/nils/se

Skolverket: Tema Modersmål

Svenska Dyslexiföreningen, www.ki.se/dyslexi

Specialpedagogiska skolmyndigheten, www.spsm.se

Språklig mångfald och språkutvecklande arbetssätt, <https://larportalen.skolverket.se>

Skoldatatekets hemsida: www.skoldatatek.se

Bilaga 1, Arbetsgång för kartläggning av läs-, skriv-, och matematikutveckling

